॥ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส॥

วินยปิฎเก

จูฬวคฺคปาฬิ

๑. กมฺมกฺขนฺธกํ

๑. ตชฺชนียกมฺมํ

๑. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนา ภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺเฆ อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺเฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘มา โข ตุเมฺห, อายสฺมนฺต, เอโส อเชสิ฿ พลวาพลวํ ปฏิมเนฺตถ฿ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จ [อลมตฺถตรา จ (สฺยา. ก.)]฿ มา จสฺส ภายิตฺถ฿ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’’ติ฿ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺติ฿ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนา ภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺเฆ อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกากลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺเฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘มา โข ตุเมฺห, อายสฺมนฺต, เอโส อเชสิ฿ พลวาพลวํปฏิมเนฺตถ฿ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จ฿ มา จสฺส ภายิตฺถ฿ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติ฿ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺตี’’ติ฿

๒. อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ฿ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนาภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺเฆ อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺเฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘มา โข ตุเมฺห, อายสฺมนฺต, เอโส อเชสิ฿ พลวาพลวํ ปฏิมเนฺตถ฿ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จ฿ มา จสฺส ภายิตฺถ฿ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติ฿ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติ฿ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, ภิกฺขเว, เตสํ โมฆปุริสานํ อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ฿ กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อตฺตนา ภณฺฑนการกา…เป.… สงฺเฆ อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา…เป.… สงฺเฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘มา โข ตุเมฺห, อายสฺมนฺต, เอโส อเชสิ฿ พลวาพลวํ ปฏิมเนฺตถ฿ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จ฿ มา จสฺส ภายิตฺถ฿ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติ? เตน อนุปฺ

ปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺติฯ เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิโยฺยภาวายฯ อถ เขฺวตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานเญฺจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายา’’ติฯ

อถ โข ภควา เต [ปณฺฑุกโลหิตเก (สฺยา.)] ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ทุโปฺปสตาย มหิจฺฉตาย อสนฺตุฎฺฐิตาย [อสนฺตุฎฺฐตาย (สฺยา.), อสนฺตุฎฺฐิยา (สี.)]สงฺคณิกาย โกสชฺชสฺส อวณฺณํ ภาสิตฺวา อเนกปริยาเยน สุภรตาย สุโปสตาย อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฎฺฐสฺส สเลฺลขสฺส ธุตสฺส ปาสาทิกสฺส อปจยสฺส วีริยารมฺภสฺส [วิริยารมฺภสฺส (สี.), วีริยารพฺภสฺส (ก.)]วณฺณํ ภาสิตฺวา ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ กโรตุฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํฯ ปฐมํ ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู โจเทตพฺพา, โจเทตฺวา สาเรตพฺพา, สาเรตฺวา อาปตฺติํ [อาปตฺติ (สี. สฺยา.)] อาโรเปตพฺพา, อาปตฺติํ อาโรเปตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฎิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนา ภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สเงฺฆ อธิกรณการกา, เยปิ จเญฺญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สเงฺฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘มา โข ตุเมฺห, อายสฺมโนฺต, เอโส อเชสิฯ พลวาพลวํ ปฎิมเนฺตถฯ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จฯ มา จสฺส ภายิตฺถฯ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติฯ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนา ภณฺฑนการกา…เป.… สเงฺฆ อธิกรณการกา, เยปิ จเญฺญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา…เป.… สเงฺฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘มา โข ตุเมฺห, อายสฺมโนฺต, เอโส อเชสิฯ พลวาพลวํ ปฎิมเนฺตถฯ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จฯ มา จสฺส ภายิตฺถฯ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติฯ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺติฯ สโงฺฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํตชฺชนียกมฺมํ กโรติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนา ภณฺฑนการกา…เป.… สเงฺฆ อธิกรณการกา, เยปิ จเญฺญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา…เป.… สเงฺฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘มา โข ตุเมฺห , อายสฺมโนฺต, เอโส อเชสิฯ พลวาพลวํ ปฎิมเนฺตถฯ ตุเมฺห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จฯ มา จสฺส ภายิตฺถฯ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติฯ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺติฯ สโงฺฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ กโรติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆ ฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู อตฺตนา ภณฺฑนการกา…เป…. สงฺเฆ อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเญ ภิกฺขู ภณฺฑนการกา…เป…. สงฺเฆ อธิกรณการกา เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘มา โข ตุมฺเห, อายสฺมนฺโต, เอโส อเชสิฯ พลวาพลวํ ปฏิมนฺเตถฯ ตุมฺเห เตน ปณฺฑิตตรา จ พฺยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จฯ มา จสฺส ภายิตฺถฯ มยมฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามา’ติฯ เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑนานิ ภิโยฺยภาวาย เวปุลฺลาย สํวตฺตนฺติฯ สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ กโรติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สงฺเฆน ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๔. ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ [อธมฺมกมฺมเญฺจว (สฺยา.)] โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อปฺปฏิญฺญาย กตํโหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ

โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูป สนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูป สนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูป สนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูป สนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูป สนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวิน ยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว , ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุ วูปสนฺตญฺจฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฎฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๕. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูป สนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฎิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฎิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺ คหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ , อเทสิตายอาปตฺติยา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ

๖. [ปริ. ๓๒๓] ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิคิหิสํสเคฺคหิ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน , อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ติณฺณํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; เอโก พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; เอโก คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ , ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, เอโก อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, เอโก อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํกเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย ฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

อฎฺฐารสวตฺตํ

๗. ‘‘ตชฺชนียกมฺมกเตน , ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ [สมฺมติ (สฺยา.)] สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน ตชฺชนียกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพาฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ, น โอกาโส กาเรตโพฺพ, น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ [น ภิกฺขู ภิกฺขูหิ (สฺยา.)] สมฺปโยเชตพฺพ’’นฺติฯ

ตชฺชนียกเมฺม อฎฺฐารสวตฺตํ นิฎฺฐิตํฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ

๘. อถ โข สโงฺฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ อกาสิ ฯ เต สเงฺฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ , เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘มยํ, อาวุโส, สเงฺฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตาม, โลมํ ปาเตม, เนตฺถารํ วตฺตาม, กถํ นุ โข อเมฺหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.…ฯ ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, องฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน ตชฺชนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฎฺฐหิ , ภิกฺขเว, องฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํนปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ [ภิกฺขู ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ (สฺยา.)] – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฎฺฐหงฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ นิฎฺฐิตํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ

๙. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, องฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคเหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สงฺเฆน ตชฺชนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน , ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฏฺฐารสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๑๐. ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ปณฺฑุกโลหิตเกหิ ภิกฺขูหิ สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘มยํ, ภนฺเต, สงฺเฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตาม, โลมํ ปาเตม, เนตฺถารํ วตฺตาม, ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจามา’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู สงฺเฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ วตฺตนฺติ , ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจนฺติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู สงฺเฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจนฺติฯ สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิเอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม , ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู สงฺเฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจนฺติฯ สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิเม ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขู สงฺเฆน ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจนฺติฯ สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ปฎิปฺปสฺสทฺธํ สเงฺฆน ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขูนํ ตชฺชนียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

ตชฺชนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. นิยสฺสกมฺมํ

๑๑. เตนโข ปน สมเยน อายสฺมา เสยฺยสโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา [ปกตตฺตา (สี. สฺยา.)] ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตาฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา เสยฺยสโก พาโล ภวิสฺสติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหริสฺสติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา’’ติฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาโล อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา’’ติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, ภิกฺขเว, ตสฺส โมฆปุริสสฺส อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส พาโล ภวิสฺสติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหริสฺสติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตาฯ เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา…เป.… ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ [นิยสกมฺมํ (ก.)] กโรตุ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํฯ ปฐมํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ โจเทตพฺโพ, โจเทตฺวา สาเรตพฺโพ, สาเรตฺวา อาปตฺตึ อาโรเปตพฺโพ [อาปตฺติ อาโรเปตพฺพา (สี. สฺยา.)], อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

๑๒. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาโล อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺย – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาโล อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตาฯ สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ กโรติ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส กรณํ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิเอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาโล อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ; อปิสฺสุ ภิกฺขู ปกตา ปริวาสํ เทนฺตา มูลาย ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อเพฺภนฺตาฯ สโงฺฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ กโรติ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส กรณํ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สเงฺฆน เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๑๓. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว…เป…. อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป…. ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป…. ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๑๔. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. สมฺมุขา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว…เป…. อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป…. ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป….ฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว…เป…. สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว…เป…. ฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ธมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ นิยสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ

๑๕. [ปริ. ๓๒๓] ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํกเรยฺยฯ อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ติณฺณํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; เอโก พาโล โหติ, อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; เอโก คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิคิหิสํสเคฺคหิ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, เอโก อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, เอโก อติทิฎฺฐิยา ทิฎฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, นิยสฺสกมฺมํ กเรยฺยฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ นิฎฺฐิตํฯ

อฎฺฐารสวตฺตํ

๑๖. ‘‘นิยสฺสกมฺมกเตน , ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฎฺฐาเปตโพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติยาสเงฺฆน นิยสฺสกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฎฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพาฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฎฺฐเปตโพฺพ, น โอกาโส การาเปตโพฺพ, น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชตพฺพ’’นฺติฯ

นิยสฺสกเมฺม อฎฺฐารสวตฺตํ นิฎฺฐิตํฯ

๑๗. อถ โข สโงฺฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ อกาสิ – นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติฯ โส สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมกโต กลฺยาณมิเตฺต เสวมาโน ภชมาโน ปยิรุปาสมาโน อุทฺทิสาเปโนฺต ปริปุจฺฉโนฺต พหุสฺสุโต โหติ, อาคตาคโม ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺฑิโต วิยโตฺต เมธาวี ลชฺชี กุกฺกุจฺจโก สิกฺขากาโมฯ สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ – ‘‘อหํ, อาวุโส, สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิฯ กถํ นุ โข มยา ปฎิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.…ฯ ‘‘เตนหิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฎิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ

๑๘. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฎฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฎฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฎฺฐหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ , โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฎฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ นิฎฺฐิตํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ

๑๙. ‘‘ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํ ฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติํ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺติํ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฎฺฐตรํ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฎฺฐหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฎฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ นิฎฺฐิตํฯ

๒๐. ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตน, ภิกฺขเว, เสยฺยสเกน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา ฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ สเงฺฆน นิยสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ สโงฺฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ สงฺเฆน นิยสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ สงฺเฆน นิยสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโตขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ปฏิปฺปสฺสทฺธํ สงฺเฆน เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นิยสฺสกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

นิยสฺสกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. ปพฺพาชนียกมฺมํ

๒๑. [อิทํ วตฺถุ ปารา. ๔๓๑ อาทโย] เตน โข ปน สมเยน อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม [นาม ภิกฺขู (ก.)] กีฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา โหนฺติ อลชฺชิโน ปาปภิกฺขูฯ เต [จูฬว. ๒๙๒ อาทโย]เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ, โอจินนฺติปิ โอจินาเปนฺติปิ, คเนฺถนฺติปิ คนฺถาเปนฺติปิ , เอกโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, มญฺชริกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วิธูติกํ [วิธุติกํ (สฺยา.)] กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วฏํสกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อาเวฬํ กโรนฺติปิการาเปนฺติปิ, อุรจฺฉทํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีนํ กุลธีตานํ กุลกุมารีนํ กุลสุณฺหานํ กุลทาสีนํ เอกโตวณฺฏิกมาลํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, มญฺชริกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วิธูติกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วฏํสกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อาเวฬํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุรจฺฉทํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทนฺติ, เอกมเญฺจปิ ตุวฏฺฏนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวฏฺฏนฺติ, เอกปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏนฺติ, วิกาเลปิ ภุญฺชนฺติ, มชฺชมฺปิ ปิวนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนมฺปิ ธาเรนฺติ, นจฺจนฺติปิ, คายนฺติปิ, วาเทนฺติปิ, ลาเสนฺติปิ; นจฺจนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ คายนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ วาเทนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; คายนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, คายนฺติยาปิ คายนฺติ, คายนฺติยาปิ วาเทนฺติ, คายนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; วาเทนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, วาเทนฺติยาปิ คายนฺติ, วาเทนฺติยาปิ วาเทนฺติ, วาเทนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; ลาเสนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ คายนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ วาเทนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; อฏฺฐปเทปิ กีฬนฺติ, ทสปเทปิ กีฬนฺติ, อากาเสปิ กีฬนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬนฺติ, ขลิกายปิ กีฬนฺติ, ฆฏิกายปิ กีฬนฺติ, สลากหเตฺถนปิ กีฬนฺติ, อกฺเขนปิ กีฬนฺติ, ปงฺคจีเรนปิ กีฬนฺติ, วงฺกเกนปิ กีฬนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กีฬนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬนฺติ, ปตฺตาฬฺหเกนปิ กีฬนฺติ, รถเกนปิ กีฬนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬนฺติ, มเนสิกายปิ กีฬนฺติ, ยถาวชฺชนปิ กีฬนฺติ; หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ; หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต [ปุรโต ธาวนฺติ (สฺยา.)] ธาวนฺ

ติปิ อาธาวนฺติปิ; อุเสฺสเฬนฺติปิ, อโปฺผเฏนฺติปิ , นิพฺพุชฺฌนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌนฺติ; รงฺคมชฺเฌปิ สงฺฆาฏึ ปตฺถริตฺวา นจฺจกึ [นจฺจนฺตึ (สี. สฺยา.)] เอวํ วทนฺติ – ‘‘อิธ, ภคินิ, นจฺจสฺสู’’ติ; นลาฏิกมฺปิ เทนฺติ; วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติฯ

๒๒. เตนโข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กาสีสุ วสฺสํวุฏฺโฐ [วสฺสํวุโตฺถ (สี. สฺยา.)] สาวตฺถึ คจฺฉโนฺต ภควนฺตํ ทสฺสนาย เยน กีฏาคิริ ตทวสริฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กีฏาคิรึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ปาสาทิเกน อภิกฺกเนฺตน ปฏิกฺกเนฺตน อาโลกิเตน วิโลกิเตน สมิญฺชิเตน [สมฺมิญฺชิเตน (สี. สฺยา. กํ.)] ปสาริเตน, โอกฺขิตฺตจกฺขุ อิริยาปถสมฺปโนฺนฯ มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอวมาหํสุ – ‘‘กฺวายํ อพลพโลวิย มนฺทมโนฺท วิย ภากุฏิกภากุฏิโก วิย? โก อิมสฺส อุปคตสฺส ปิณฺฑกมฺปิ ทสฺสติ? อมฺหากํ ปน อยฺยา อสฺสชิปุนพฺพสุกา สณฺหา สขิลา สุขสมฺภาสา มิหิตปุพฺพงฺคมา เอหิสฺวาคตวาทิโน อพฺภากุฏิกา อุตฺตานมุขา ปุพฺพภาสิโนฯ เตสํ โข นาม ปิโณฺฑ ทาตโพฺพ’’ติฯ

อทฺทสา โข อญฺญตโร อุปาสโก ตํ ภิกฺขุํ กีฏาคิริสฺมึ ปิณฺฑาย จรนฺตํ; ทิสฺวาน เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ – ‘‘อปิ, ภเนฺต, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’’ติ? ‘‘น โข, อาวุโส, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’’ติฯ ‘‘เอหิ, ภเนฺต, ฆรํ คมิสฺสามา’’ติฯ อถ โข โส อุปาสโก ตํ ภิกฺขุํ ฆรํ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ – ‘‘กหํ, ภเนฺต, อโยฺย คมิสฺสตี’’ติ? ‘‘สาวตฺถึ โข อหํ, อาวุโส, คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายา’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเนฺต, มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท, เอวญฺจ วเทหิ – ‘ทุโฏฺฐ, ภเนฺต, กีฏาคิริสฺมึ อาวาโสฯ อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กีฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขูฯ เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ, โอจินนฺติปิ, โอจินาเปนฺติปิ, คเนฺถนฺติปิ คนฺถาเปนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, มญฺชริกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วิธูติกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วฏํสกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อาเวฬํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุรจฺฉทํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีนํ กุลธีตานํ กุลกุมารีนํ กุลสุณฺหานํ กุลทาสีนํ เอกโตวณฺฏิกมาลํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, มญฺชริกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วิธูติกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วฏํสกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อาเวฬํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุรจฺฉทํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทนฺติ, เอกมเญฺจปิ ตุวเฏฺฏนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวเฏฺฏนฺติ, เอกปาวุรณาปิ ตุวเฏฺฏนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวเฏฺฏนฺติ, วิกาเลปิ ภุญฺชนฺติ, มชฺชมฺปิ ปิวนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนมฺปิ ธาเรนฺติ, นจฺจนฺติปิ, คายนฺติปิ, วาเทนฺติปิ, ลาเสนฺติปิ; นจฺจนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ คายนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ วาเทนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ ลาเสนฺติ…เป.… (จกฺกํ กาตพฺพํ)ฯ ลาเสนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ คายนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ วาเทนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; อฏฺฐปเทปิ กีฬนฺติ, ทสปเทปิ กีฬนฺติ, อากาเสปิกีฬนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬนฺติ, ขลิกายปิ กีฬนฺติ, ฆฏิกายปิ กีฬนฺติ, สลากหเตฺถนปิ กีฬนฺติ, อเกฺขนปิ กีฬนฺติ, ปงฺคจีเรนปิ กีฬนฺติ, วงฺกเกนปิ กีฬนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กีฬนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬนฺติ, ปตฺตาฬฺหเกนปิ กีฬนฺติ, รถเกนปิ กีฬนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬนฺติ, มเนสิกายปิ กีฬนฺติ, ยถาวเชฺชนปิ กีฬนฺติ; หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ; หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติปิ อาธาวนฺติปิ; อุเสฺสเฬนฺติปิ, อโปฺผเฏนฺติปิ, นิพฺพุชฺฌนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ

ยุชฺฌนฺติ; รงฺคมเชฺฌปิ สงฺฆาฎึ ปตฺถริตฺวา นจฺจกึ เอวํ วทนฺติ – ‘อิธ, ภคินิ, นจฺจสฺสู’ติ; นลาฎิกมฺปิ เทนฺติ; วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติฯ เยปิ เต, ภนฺเต, มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสุํ ปสนฺนา เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนาฯ ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิฯ ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู , นิวสนฺติ ปาปภิกฺขูฯ สาธุ, ภนฺเต, ภควา กีฏาคิรึ ภิกฺขู ปหิเณยฺย, ยถายํ กีฏาคิริสฺมึ อาวาโส สณฺฐเหยฺยา’’ติฯ

‘‘เอวมาวุโส’’ติ โข โส ภิกฺขุ ตสฺส อุปาสกสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา อุฏฺฐายาสนา เยน สาวตฺถิ เตน ปกฺกามิฯ อนุปุพฺเพน เยน สาวตฺถิ เชตวนํ อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราโม เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ ปฏิสโมฺมทิตุํฯ อถ โข ภควา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ, ภิกฺขุ, ขมนียํ, กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิสิ อปฺปกิลมเถน อทฺธานํ อาคโต, กุโต จ ตฺวํ ภิกฺขุ อาคจฺฉสี’’ติ? ‘‘ขมนียํ, ภควา, ยาปนียํ ภควา; อปฺปกิลมเถน จ อหํ, ภนฺเต, อทฺธานํ อาคโตฯ อิธาหํ, ภนฺเต, กาสีสุ วสฺสํวุโฏฺฐ สาวตฺถึ อาคจฺฉโนฺต ภควนฺตํ ทสฺสนาย เยน กีฏาคิริ ตทวสริํฯ อถ ขฺวาหํ, ภนฺเต, ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กีฏาคิรึ ปิณฺฑาย ปาวิสึฯ อทฺทสา โข มํ, ภนฺเต, อญฺญตโร อุปาสโก กีฏาคิริสฺมึ ปิณฺฑาย จรนฺตํ ; ทิสฺวาน เยนาหํ เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ – ‘อปิ, ภนฺเต, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’ติฯ ‘น โข, อาวุโส, ปิโณฺฑ ลพฺภตี’ติฯ ‘เอหิ, ภนฺเต, ฆรํ คมิสฺสามา’ติฯ อถ โข, ภนฺเต, โส อุปาสโก มํ ฆรํ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ – ‘กหํ, ภนฺเต, อโยฺย คมิสฺสตี’ติ? ‘สาวตฺถึ โข อหํ, อาวุโส, คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายา’ติ ฯ ‘เตน หิ, ภนฺเต, มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท, เอวญฺจ วเทหิ – ทุโฎฺฐ, ภนฺเต, กีฏาคิริสฺมึ อาวาโสฯ อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กีฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขู ฯ เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ…เป.… วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติฯ เยปิ เต, ภนฺเต, มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสุํ ปสนฺนา เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนาฯ ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิฯ ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู, นิวสนฺติ ปาปภิกฺขูฯ สาธุ, ภนฺเต, ภควา กีฏาคิรึ ภิกฺขู ปหิเณยฺย, ยถายํ กีฏาคิริสฺมึ อาวาโส สณฺฐเหยฺยา’ติฯ ตโต อหํ ภควา อาคจฺฉามี’’ติฯ

๒๓. อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กีฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขู? เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ…เป.… วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติ? เยปิ เต มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสุํ ปสนฺนา เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา? ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิ? ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู นิวสนฺติ ปาปภิกฺขู’’ติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว , โมฆปุริสา เอวรูปํ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติ – มาลาวจฺฉํ โรเปสฺสนฺติปิ โรปาเปสฺสนฺติปิ, สิญฺจิสฺสนฺติปิ สิญฺจาเปสฺสนฺติปิ, โอจินิสฺสนฺติปิ โอจินาเปสฺสนฺติปิ, คเนฺถสฺสนฺติปิ คนฺถาเปสฺสนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, มญฺชริกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วิธูติกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วฏํสกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อุรจฺฉทํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีนํ กุลธีตานํ กุลกุมารีนํ กุลสุณฺหานํ กุลทาสีนํ เอกโตวณฺฏิกมาลํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, มญฺชริกํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, วิธูติกํ หริสฺสนฺติปิ หรา

เปสฺสนฺติปิ, วฏํสกํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, อุรจฺฉทํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิฯ เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชิสฺสนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวิสฺสนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทิสฺสนฺติ, เอกมญฺเจปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, เอกปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ, วิกาเลปิ ภุญฺชิสฺสนฺติ, มชฺชมฺปิ ปิวิสฺสนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนมฺปิ ธาเรสฺสนฺติ, นจฺจิสฺสนฺติปิ, คายิสฺสนฺติปิ, วาเทสฺสนฺติปิ, ลาเสสฺสนฺติปิ; นจฺจนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; คายนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ , คายนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; วาเทนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; ลาเสนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ; ลาเสนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; อฏฺฐปเทปิ กีฬิสฺสนฺติ, ทสปเทปิ กีฬิสฺสนฺติ, อากาเสปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬิสฺสนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ขลิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ฆฏิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, สลากหเตฺถนปิ กีฬิสฺสนฺติ, อเกฺขนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปงฺคจีเรนปิ กีฬิสฺสนฺติ, วงฺกเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ โมกฺขจิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปตฺตาฬฺหเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, รถเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, มเนสิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ยถาวเชฺชนปิ กีฬิสฺสนฺติ; หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ; หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ , อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต [ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ (สฺยา.)] ธาวิสฺสนฺติปิ อาธาวิสฺสนฺติปิ; อุเสฺสเฬสฺสนฺติปิ, อโปฺผเฏสฺสนฺติปิ, นิพฺพุชฺฌิสฺสนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌิสฺสนฺติ; รงฺคมเชฺฌปิ สงฺฆาฏึ ปตฺถริตฺวา นจฺจกึ เอวํ วกฺขนฺติ [วทิสฺสนฺติ (ก.)] – ‘อิธ, ภคินิ, นจฺจสฺสู’ติ; นลาฏิกมฺปิ ทสฺสนฺติ; วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติฯ เนตํ , ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. วิครหิตฺวา…เป…. ธมฺมิํ กถํ กตฺวา สาริปุตฺตโมคฺคลฺลาเน อามเนฺตสิ – ‘‘คจฺฉถ ตุเมฺห, สาริปุตฺตา, กีฏาคิริํ คนฺตฺวา อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรถ, ตุมฺหากํ เอเต สทฺธิวิหาริโน’’ติฯ

‘‘กถํ มยํ, ภเนฺต, อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรม, จณฺฑา เต ภิกฺขู ผรุสา’’ติ? ‘‘เตน หิ ตุเมฺห, สาริปุตฺตา, พหุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ คจฺฉถา’’ติฯ ‘‘เอวํ, ภเนฺต’’ติ โข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานา ภควโต ปจฺจโสฺสสุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํ – ปฐมํ อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขูโจเทตพฺพา, โจเทตฺวา สาเรตพฺพา, สาเรตฺวา อาปตฺติํ อาโรเปตพฺพา, อาปตฺติํ อาโรเปตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๒๔. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจาราฯ อิเมสํ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมิํ วตฺถพฺพนฺติฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจาราฯ อิเมสํ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ สโงฺฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรติ – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมิํ วตฺถพฺพนฺติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพา

ชนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิเอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิฯ สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจาราฯ อิเมสํ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จฯ สงฺโฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรติ – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สงฺเฆน อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๒๕. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป…. อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป…. อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ …เป…. อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๒๖. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป…. สมฺมุขา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป….อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อากงฺขมานจุทฺทสกํ

๒๗. [ปริ. ๓๒๓] ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, องฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺเฆ อธิกรณการโก; พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ อธิสีเล สีลวิปนฺโน โหติ, อชฺฌาจาเร อาจารวิปนฺโน โหติ, อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปนฺโน โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ กายิเกน ทเวน สมนฺนาคโต โหติ, วาจสิเกน ทเวน สมนฺนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน ทเวน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ กายิเกน อนาจาเรน สมนฺนาคโต โหติ, วาจสิเกน อนาจาเรน สมนฺนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน อนาจาเรน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ กายิเกน อุปฆาติเกน สมนฺนาคโต โหติ, วาจสิเกน อุปฆาติเกน สมนฺนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน อุปฆาติเกน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ กายิเกน มิจฺฉาชีเวน สมนฺนาคโต โหติ, วาจสิเกน มิจฺฉาชีเวน สมนฺนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน มิจฺฉาชีเวน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมหิ, โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ติณฺณํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ , อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; เอโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; เอโก คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, เอโก อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, เอโก อติทิฎฺฐิยา ทิฎฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ , ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํภาสติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํกเรยฺยฯ เอโก กายิเกน ทเวน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก วาจสิเกน ทเวน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก กายิกวาจสิเกน ทเวน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก กายิเกน อนาจาเรน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก วาจสิเกน อนาจาเรน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก กายิกวาจสิเกน อนาจาเรน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก กายิเกน อุปฆาติเกน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก วาจสิเกน อุปฆาติเกน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก กายิกวาจสิเกน อุปฆาติเกน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก กายิเกน มิจฺฉาชีเวน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก วาจสิเกน มิจฺฉาชีเวน สมนฺนาคโต โหติ, เอโก

กายิกวาจสิเกน มิจฺฉาชีเวน สมนฺนาคโต โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

อากงฺขมานจุทฺทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อฏฺฐารสวตฺตํ

๒๘. ‘‘ปพฺพาชนียกมฺมกเตน , ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน ปพฺพาชนียกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา , ตโต วา ปาปิฏฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพาฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ, น โอกาโส กาเรตโพฺพ, น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชตพฺพ’’นฺติฯ

ปพฺพาชนียกเมฺม อฏฺฐารสวตฺตํ นิฏฺฐิตํฯ

๒๙. อถ โข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุโข ภิกฺขุสโงฺฆ กีฏาคิริํ คนฺตฺวา อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กีฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ อกาสิ – น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กีฏาคิริสฺมิํ วตฺถพฺพนฺติฯ เต สเงฺฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺตนฺติ, น โลมํ ปาเตนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺตนฺติ; น ภิกฺขู ขมาเปนฺติ, อโกฺกสนฺติ, ปริภาสนฺติ; ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปนฺติ; ปกฺกมนฺติปิ, วิพฺภมนฺติปิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู สเงฺฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺติสฺสนฺติ, น โลมํ ปาเตสฺสนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺติสฺสนฺติ; น ภิกฺขู ขมาเปสฺสนฺติ, อโกฺกสิสฺสนฺติ, ปริภาสิสฺสนฺติ; ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปสฺสนฺติ; ปกฺกมิสฺสนฺติปิ, วิพฺภมิสฺสนฺติปี’’ติฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู สเงฺฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺตนฺติ, น โลมํ ปาเตนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺตนฺติ; น ภิกฺขู ขมาเปนฺติ, อโกฺกสนฺติ, ปริภาสนฺติ; ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปนฺติ; ปกฺกมนฺติปิ, วิพฺภมนฺติปี’’ติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ …เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา สเงฺฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺติสฺสนฺติ, น โลมํ ปาเตสฺสนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺติสฺสนฺติ; น ภิกฺขู ขมาเปสฺสนฺติ, อโกฺกสิสฺสนฺติ, ปริภาสิสฺสนฺติ; ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปสฺสนฺติ; ปกฺกมิสฺสนฺติปิ, วิพฺภมิสฺสนฺติปิฯ เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา…เป.… ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฏฺฐารสกํ

๓๐. ‘‘ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํอุปฏฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

ปพฺพาชนียกเมฺม นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฏฺฐารสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฏฺฐารสกํ

๓๑. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ , น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ– อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

ปพฺพาชนียกเมฺม ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฏฺฐารสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๓๒. ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตน, ภิกฺขเว, ปพฺพาชนียกมฺมกเตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภนฺเต, สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปพฺพาชนียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิฯ สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆ ฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ปฏิปฺปสฺสทฺธํ สงฺเฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา

ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

ปพฺพาชนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ตติยํฯ

๔. ปฏิสารณียกมฺมํ

๓๓. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สุธโมฺม มจฺฉิกาสเณฺฑ จิตฺตสฺส คหปติโน อาวาสิโก โหติ, นวกมฺมิโก ธุวภตฺติโกฯ ยทา จิโตฺต คหปติ สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคลํ วา นิมเนฺตตุกาโม โหติ ตทา น อายสฺมนฺตํ สุธมฺมํ อนปโลเกตฺวา สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคลํ วา นิมเนฺตติฯ

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา เถรา ภิกฺขู, อายสฺมา จ สาริปุโตฺต, อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน, อายสฺมา จ มหากจฺจาโน, อายสฺมา จ มหาโกฏฺฐิโก , อายสฺมา จ มหากปฺปิโน, อายสฺมา จ มหาจุโนฺท, อายสฺมา จ อนุรุโทฺธ, อายสฺมา จ เรวโต, อายสฺมา จ อุปาลิ, อายสฺมา จ อานโนฺท, อายสฺมา จ ราหุโล, กาสีสุ จาริกํ จรมานา เยน มจฺฉิกาสโณฺฑ ตทวสรุํฯ

อโสฺสสิ โข จิโตฺต คหปติ เถรา กิร ภิกฺขู มจฺฉิกาสณฺฑํ อนุปฺปตฺตาติฯ อถ โข จิโตฺต คหปติ เยน เถรา ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ , อุปสงฺกมิตฺวา เถเร ภิกฺขู อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข จิตฺตํ คหปตึ อายสฺมา สาริปุโตฺต ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ

อถ โข จิโตฺต คหปติ อายสฺมตา สาริปุเตฺตน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต เถเร ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘อธิวาเสนฺตุ เม, ภเนฺต, เถรา สฺวาตนาย อาคนฺตุกภตฺต’’นฺติฯ อธิวาเสสุํ โข เถรา ภิกฺขู [อธิวาเสสุํ โข เต เถรา ภิกฺขู (สฺยา.)] ตุณฺหีภาเวนฯ

อถ โข จิโตฺต คหปติ เถรานํ ภิกฺขูนํ อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา เถเร ภิกฺขู อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา เยนายสฺมา สุธมฺโม เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สุธมฺมํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิโต โข จิโตฺต คหปติ อายสฺมนฺตํ สุธมฺมํ เอตทโวจ – ‘‘อธิวาเสตุ เม, ภเนฺต, อโยฺย สุธโมฺม สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธึ เถเรหี’’ติฯ อถ โข อายสฺมา สุธโมฺม ‘ปุเพฺพ ขฺวายํ จิโตฺต คหปติ ยทา สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคลํ วา นิมเนฺตตุกาโม น มํ อนปโลเกตฺวา สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคลํ วา นิมเนฺตติ; โสทานิ มํ อนปโลเกตฺวา เถเร ภิกฺขู นิมเนฺตสิ; ทุโฎฺฐทานายํ จิโตฺต คหปติ อนเปโกฺข วิรตฺตรูโป มยี’ติ จิตฺตํ คหปตึ เอตทโวจ – ‘‘อลํ, คหปติ, นาธิวาเสมี’’ติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป…. ตติยมฺปิ โข จิโตฺต คหปติ อายสฺมนฺตํ สุธมฺมํ เอตทโวจ – ‘‘อธิวาเสตุ เม, ภเนฺต, อโยฺย สุธโมฺม สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธึ เถเรหี’’ติฯ ‘‘อลํ, คหปติ, นาธิวาเสมี’’ติฯ อถ โข จิโตฺต คหปติ ‘กึ เม กริสฺสติ อโยฺย สุธโมฺม อธิวาเสโนฺต วา อนธิวาเสโนฺต วา’ติ อายสฺมนฺตํ สุธมฺมํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

๓๔. อถ โข จิโตฺต คหปติ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน เถรานํ ภิกฺขูนํ ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาทาเปสิฯ อถ โข อายสฺมา สุธโมฺม ‘ยํนูนาหํ จิตฺตสฺส คหปติโน เถรานํ ภิกฺขูนํ ปฏิยตฺตํ ปเสฺสยฺย’นฺติ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน จิตฺตสฺส คหปติโน นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข จิโตฺต คหปติ เยนายสฺมา สุธโมฺม เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สุธมฺมํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข จิตฺตํ คหปตึ อายสฺมา สุธโมฺม เอตทโวจ – ‘‘ปหูตํ โข เต อิทํ, คหปติ, ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยตฺตํ; เอกา จ โข อิธ นตฺถิ ยทิทํ ติลสงฺคุฬิกา’’ติฯ ‘‘พหุมฺหิ วต, ภเนฺต, รตเน พุทฺธวจเน [ภเนฺต พุทฺธวจเน (สฺยา.)] วิชฺชมาเน อเยฺยน สุธเมฺมน ยเทว กิญฺจิ ภาสิตํ ยทิทํ ติลสงฺคุฬิกาติฯ ภูตปุพฺพํ, ภเนฺต, ทกฺขิณาปถกา วาณิชา ปุรตฺถิมํ ชนปทํ อคมํสุ วาณิชฺชายฯ เต ตโต กุกฺกุฏึ อาเนสุํฯ อถ โข สา, ภเนฺต, กุกฺกุฏี กาเกน สทฺธึ สํวาสํ กเปฺปสิฯ สา โปตกํ ชเนสิฯ ยทา โข โส, ภเนฺต, กุกฺกุฏโปตโก กากวสฺสํ วสฺสิตุกาโม โหติ, กากกุกฺกุฏีติ วสฺสติ; ยทา กุกฺกุฏิวสฺสํ วสฺสิตุกาโม โหติ, กุกฺกุฏิกากาติ วสฺสติฯ เอวเมว โข, ภเนฺต, พหุมฺหิ รตเน พุทฺธวจเน วิชฺชมาเน อเยฺยน สุธเมฺมน ยเทว กิญฺจิ ภาสิตํ ยทิทํ ติลสํคุฬิกา’’ติฯ ‘‘อโกฺกสสิ มํ ตฺวํ, คหปติ, ปริภาสสิ มํ ตฺวํ, คหปติฯ เอโส เต, คหปติ, อาวาโส, ปกฺกมิสฺสามี’’ติฯ ‘‘นาหํ, ภเนฺต, อยฺยํ สุธมฺมํ อโกฺกสามิ, ปริภาสามิ [น ปริภาสามิ (สี. สฺยา.)]ฯ วสตุ, ภเนฺต, อโยฺย สุธโมฺม มจฺฉิกาสเณฺฑฯ รมณียํ อมฺพาฏกวนํฯ อหํ อยฺยสฺส สุธมฺมสฺส อุสฺสุกฺกํ กริสฺสามิ, จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาราน’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข…เป…. ตติยมฺปิ โข อายสฺมา สุธโมฺม จิตฺตํ คหปตึ เอตทโวจ – ‘‘อโกฺกสสิ มํ ตฺวํ, คหปติ, ปริภาสสิ มํ ตฺวํ, คหปติฯ เอโส เต, คหปติ, อาวาโส, ปกฺกมิสฺสามี’’ติฯ ‘‘กหํ, ภเนฺต, อโยฺย สุธโมฺม คมิสฺสตี’’ติ? ‘‘สาวตฺถึ โข อหํ, คหปติ, คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายา’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเนฺต, ยญฺจ อตฺตนา ภณิตํ, ยญฺจ มยา ภณิตํ ตํ สพฺพํ ภควโต อาโรเจหิฯ อนจฺฉริยํ โข ปเนตํ, ภเนฺต, ยํ อโยฺย สุธโมฺม ปุนเทว มจฺฉิกาสณฺฑํ ปจฺจาคเจฺฉยฺยา’’ติฯ

๓๕. อถ โข อายสฺมา สุธโมฺม เสนาสนํ สํสาเมตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน สาวตฺถิ เตน ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน เยน สาวตฺถิ เชตวนํ อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราโม เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข อายสฺมา สุธโมฺม ยญฺจ อตฺตนา ภณิตํ ยญฺจ จิเตฺตน คหปตินา ภณิตํ ตํ สพฺพํ ภควโต อาโรเจสิฯ

วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ, โมฆปุริส, อนนุโลมิกํ อปฺปติรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํฯ กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, จิตฺตํ คหปตึ สทฺธํ ปสนฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆุปฏฺฐากํ หีเนน ขุํเสสฺสสิ, หีเนน วเมฺภสฺสสิ? เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วาปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา…เป.… ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ กโรตุ – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํ – ปฐมํ สุธโมฺม ภิกฺขุ โจเทตโพฺพ, โจเทตฺวา สาเรตโพฺพ, สาเรตฺวา อาปตฺตึ อาโรเปตโพฺพ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๓๖. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สุธโมฺม ภิกฺขุ จิตฺตํ คหปตึ สทฺธํ ปสนฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆุปฏฺฐากํ หีเนน ขุํเสติ, หีเนน วเมฺภติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สุธโมฺม ภิกฺขุ จิตฺตํ คหปตึ สทฺธํ ปสนฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆุปฏฺฐากํ หีเนน ขุํเสติ, หีเนน วเมฺภติฯ สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ กโรติ – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สุธโมฺม ภิกฺขุ จิตฺตํ คหปตึ สทฺธํ ปสนฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆุปฏฺฐากํ หีเนน ขุํเสติ, หีเนน วเมฺภติฯ สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ กโรติ – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สเงฺฆน สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ – จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๓๗. ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป.… อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป.… อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.…อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.

… เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อสาเรตฺวา กตํ โหติ , อธมฺเมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺติํ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

ปฏิสารณียกเมฺม อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๓๘. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺติํ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป…. สมฺมุขา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป….ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺติํ อาโรเปตฺวากตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

ปฏิสารณียกเมฺม ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อากงฺขมานจตุกฺกํ

๓๙. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปฏิสารณียกมฺมํกเรยฺยฯ คิหีนํ อลาภาย ปริสกฺกติ, คิหีนํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ, คิหีนํ อนาวาสาย [อวาสาย (สี.)] ปริสกฺกติ, คิหี อโกฺกสติ ปริภาสติ, คิหี คิหีหิ เภเทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ คิหีนํ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ , คิหีนํ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, คิหีนํ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ, คิหี หีเนน ขุํเสติ หีเนน วเมฺภติ, คิหีนํ ธมฺมิกํ ปฏิสฺสวํ น สจฺจาเปติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ปญฺจนฺนํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก คิหีนํ อลาภาย ปริสกฺกติ, เอโก คิหีนํ อนตฺถาย ปริสกฺกติ, เอโก คิหีนํ อนาวาสาย ปริสกฺกติ, เอโก คิหี อโกฺกสติ ปริภาสติ, เอโก คิหี คิหีหิ เภเทติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจนฺนํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจนฺนํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก คิหีนํ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก คิหีนํ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก คิหีนํ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก คิหี หีเนน ขุํเสติ หีเนน วเมฺภติ, เอโก คิหีนํ ธมฺมิกํ ปฏิสฺสวํ น สจฺจาเปติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจนฺนํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺยฯ

อากงฺขมานจตุกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

อฏฺฐารสวตฺตํ

๔๐. ‘‘ปฏิสารณียกมฺมกเตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติยา สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา , ตโต วา ปาปิฏฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพาฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ, น โอกาโส กาเรตโพฺพ , น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชตพฺพ’’นฺติฯ

ปฏิสารณียกเมฺม อฏฺฐารสวตฺตํ นิฏฺฐิตํฯ

๔๑. อถ โข สงฺโฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ อกาสิ – ‘‘จิโตฺต เต คหปติ ขมาเปตโพฺพ’’ติฯ โส สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมกโต มจฺฉิกาสณฺฑํ คนฺตฺวา มงฺกุภูโต นาสกฺขิ จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุํฯ ปุนเทว สาวตฺถึ ปจฺจาคญฺฉิฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘ขมาปิโต ตยา, อาวุโส สุธมฺม, จิโตฺต คหปตี’’ติ? ‘‘อิธาหํ, อาวุโส, มจฺฉิกาสณฺฑํ คนฺตฺวา มงฺกุภูโต นาสกฺขึ จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุ’’นฺติฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.…ฯ ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สงฺโฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนุทูตํ เทตุ – จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุํฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาตโพฺพ – ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพ, ยาจิตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สงฺโฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนุทูตํ ทเทยฺย จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุํฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สงฺโฆฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สุธมฺมสฺสภิกฺขุโน อนุทูตํ เทติ จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุํฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนุทูตสฺส ทานํ จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทิโนฺน สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนุทูโต จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปตุํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๔๒. ‘‘เตน, ภิกฺขเว, สุธมฺเมน ภิกฺขุนา อนุทูเตน ภิกฺขุนา สทฺธึ มจฺฉิกาสณฺฑํ คนฺตฺวา จิตฺโต คหปติ ขมาเปตโพฺพ – ‘ขม, คหปติ, ปสาเทมิ ต’นฺติฯ เอวเญฺจ วุจฺจมาโน ขมติ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ขมติ, อนุทูเตน ภิกฺขุนา วตฺตโพฺพ – ‘ขม, คหปติ, อิมสฺส ภิกฺขุโน, ปสาเทติ ต’นฺติฯ เอวเญฺจ วุจฺจมาโน ขมติ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ขมติ, อนุทูเตน ภิกฺขุนา วตฺตโพฺพ – ‘ขม, คหปติ, อิมสฺส ภิกฺขุโน, อหํ ตํ ปสาเทมี’ติฯ เอวเญฺจ วุจฺจมาโน ขมติ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ขมติ, อนุทูเตน ภิกฺขุนา วตฺตโพฺพ – ‘ขม, คหปติ, อิมสฺส ภิกฺขุโน, สงฺฆสฺส วจเนนา’ติฯ เอวเญฺจ วุจฺจมาโน ขมติ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ขมติ, อนุทูเตน ภิกฺขุนา สุธโมฺม ภิกฺขุ [สุธมฺมํ ภิกฺขุํ… สา อาปตฺติ เทสาเปตพฺพาติ (สี. สฺยา.)] จิตฺตสฺส คหปติโน ทสฺสนูปจารํ อวิชหาเปตฺวา สวนูปจารํ อวิชหาเปตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ การาเปตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทาเปตฺวา อญฺชลึ ปคฺคณฺหาเปตฺวา ตํ อาปตฺตึ เทสาเปตโพฺพ’’ติ [สุธมฺมํ ภิกฺขุํ… สา อาปตฺติ เทสาเปตพฺพาติ (สี. สฺยา.)]ฯ

อถ โข อายสฺมา สุธโมฺม อนุทูเตน ภิกฺขุนา สทฺธึ มจฺฉิกาสณฺฑํ คนฺตฺวา จิตฺตํ คหปตึ ขมาเปสิฯ โส สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ – ‘‘อหํ, อาวุโส, สเงฺฆน ปฎิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิฯ กถํ นุ โข มยา ปฎิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ ปฎิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ

๔๓. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฎฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน ปฎิสารณียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฎฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฎฺฐหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฎฺฐเปติ, โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ , สาเรติ, ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฎฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํนปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพ’’ํฯ

ปฎิสารณียกเมฺม นปฺปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ นิฎฺฐิตํฯ

ปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฎฺฐารสกํ

๔๔. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฎิสารณียกมฺมํ ปฎิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฎฺฐาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สา

ทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

ปฏิสารณียกเมฺม ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพอฏฺฐารสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๔๕. ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตน [เตน หิ (สฺยา. ก.)], ภิกฺขเว, สุธเมฺมน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺสปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจามี’ติ ฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สุธโมฺม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สุธโมฺม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สุธโมฺม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปฏิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สโงฺฆ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ปฏิปฺปสฺสทฺธํ สงฺเฆน สุธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

ปฏิสารณียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกมฺมํ

๔๖. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ฉนฺโน อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา ฉนฺโน อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุ’’นฺติฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวาภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุ’’นฺติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ…เป.… กถญฺหิ นาม โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุํ? เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา…เป.… ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – เตน หิ, ภิกฺขเว, สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กโรตุ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํ – ปฐมํ ฉนฺโน ภิกฺขุ โจเทตโพฺพ, โจเทตฺวา สาเรตโพฺพ, สาเรตฺวา อาปตฺตึ อาโรเปตโพฺพ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๗. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุํฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺย – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุํฯ สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กโรติ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – อสมฺโภคํ สงฺเฆน, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตุํฯ สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กโรติ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – อสมฺโภคํ สงฺเฆน, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สงฺเฆน ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

‘‘อาวาสปรมฺปรญฺจ, ภิกฺขเว, สํสถ – ‘ฉนฺโน ภิกฺขุ สงฺเฆน อาปตฺติยา [ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺติยา (สี. ก.)] อทสฺสเน อุเกฺขปนียกมฺมกโต – อสมฺโภคํ สงฺเฆนา’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๔๘. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ,

อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํโหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป.… อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป.… อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกเมฺม อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฎฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๔๙. ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ…เป.…ฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป.… โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป.… สมฺมุขา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.…ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกเมฺม ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฎฺฐิตํฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ

๕๐. [ปริ. ๓๒๓] ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก ; พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสโฎฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, อติทิฎฺฐิยา ทิฎฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ติณฺณํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; เอโก พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; เอโก คิหิสํสโฎฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ , เอโก อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, เอโก อติทิฎฺฐิยา ทิฎฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกเมฺม

อากงฺขมานฉกฺกํ นิฎฺฐิตํฯ

เตจตฺตาลีสวตฺตํ

๕๑. ‘‘อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกมฺมกเตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํ ฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฎฺฐาเปตโพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติยา

สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพา ฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ, ปจฺจุฏฺฐานํ, อญฺชลิกมฺมํ, สามีจิกมฺมํ, อาสนาภิหาโร, เสยฺยาภิหาโร, ปาโททกํ, ปาทปีฐํ ปาทกถลิกํ, ปตฺตจีวรปฺปฏิคฺคหณํ, นหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ สาทิตพฺพํฯ น ปกตโตฺต ภิกฺขุ สีลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น อาจารวิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น อาชีววิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เภเทตโพฺพ [น ภิกฺขู ภิกฺขูหิ เภเทตพฺพา (สฺยา.)], น คิหิทฺธโช ธาเรตโพฺพ, น ติตฺถิยทฺธโช ธาเรตโพฺพ, น ติตฺถิยา เสวิตพฺพา; ภิกฺขู เสวิตพฺพา, ภิกฺขุสิกฺขาย สิกฺขิตพฺพํ [ภิกฺขุสิกฺขา สิกฺขิตพฺพา (สฺยา.)]ฯ น ปกตเตฺตน ภิกฺขุนา สทฺธิํ เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺฉเนฺน อนาวาเสวตฺถพฺพํ, น เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาตพฺพํ, น ปกตโตฺต ภิกฺขุ อาสาเทตโพฺพ อโนฺต วา พหิ วาฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ, น โอกาโส กาเรตโพฺพ, น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชตพฺพ''นฺติฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกเมฺม

เตจตฺตาลีสวตฺตํ นิฏฺฐิตํฯ

๕๒. อถ โข สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ อกาสิ – อสโมฺภคํ สเงฺฆนฯ โส สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมกโต ตมฺหา อาวาสา อญฺญํ อาวาสํ อคมาสิฯ ตตฺถ ภิกฺขู เนว อภิวาเทสุํ, น ปจฺจุเฎฺฐสุํ, น อญฺชลิกมฺมํ น สามีจิกมฺมํ อกํสุ, น สกฺกริํสุ, น ครุ กริํสุ [น ครุกริํสุ (ก.)], น มาเนสุํ, น ปูเชสุํฯ โส ภิกฺขูหิ อสกฺกริยมาโน อครุกริยมาโน อมานิยมาโน อปูชิยมาโน อสกฺการปกโต ตมฺหาปิ อาวาสา อญฺญํ อาวาสํ อคมาสิฯ ตตฺถปิ ภิกฺขู เนว อภิวาเทสุํ, น ปจฺจุเฎฺฐสุํ, น อญฺชลิกมฺมํ น สามีจิกมฺมํ อกํสุ, น สกฺกริํสุ, น ครุํ กริํสุ, น มาเนสุํ, น ปูเชสุํฯ โส ภิกฺขูหิ อสกฺกริยมาโน อครุกริยมาโน อมานิยมาโน อปูชิยมาโน อสกฺการปกโต ตมฺหาปิ อาวาสา อญฺญํ อาวาสํ อคมาสิฯ ตตฺถปิ ภิกฺขู เนว อภิวาเทสุํ, น ปจฺจุเฎฺฐสุํ, น อญฺชลิกมฺมํ น สามีจิกมฺมํ อกํสุ, น สกฺกริํสุ, น ครุํ กริํสุ, น มาเนสุํ, น ปูเชสุํฯ โส ภิกฺขูหิ อสกฺกริยมาโน อครุกริยมาโน อมานิยมาโน อปูชิยมาโน อสกฺการปกโต ปุนเทว โกสมฺพิํ ปจฺจาคญฺฉิฯ โส สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ – ''อหํ, อาวุโส, สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ''นฺติ? ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.…ฯ ''เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพ-เตจตฺตาลีสกํ

๕๓. ''ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติํ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ, ปจฺจุฏฺฐานํ, อญฺชลิกมฺมํ, สามีจิกมฺมํ, อาสนาภิหารํ สาทิยติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน เสยฺยาภิหารํ, ปาโททกํ ปาทปีฐํ, ปาทกถลิกํ, ปตฺตจีวรปฺปฏิคฺคหณํ , นหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ สาทิยติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว , ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ สีลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, อาจารวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, อาชีววิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, ภิกฺขุํ [ภิกฺขู (สี. สฺยา.)] ภิกฺขูหิ เภเทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ คิหิทฺธชํ ธาเรติ, ติตฺถิยทฺธชํ ธาเรติ, ติตฺถิเย เสวติ; ภิกฺขู น เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขาย น สิกฺขติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตเตฺตน ภิกฺขุนา สทฺธึ เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วสติ, เอกจฺฉเนฺน อนาวาเส วสติ, เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วา อนาวาเส วา วสติ; ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา น วุฏฺฐาติ; ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ อาสาเทติ อโนฺต วา พหิ วา – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฎฺฐหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกเมฺม

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพ-เตจตฺตาลีสกํ

๕๔. ‘‘ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ, ปจฺจุฏฺฐานํ, อญฺชลิกมฺมํ, สามีจิกมฺมํ, อาสนาภิหารํ สาทิยติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน เสยฺยาภิหารํ, ปาโททกํ ปาทปีฐํ, ปาทกถลิกํ, ปตฺตจีวรปฺปฏิคฺคหณํ, นหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ สาทิยติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ สีลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น อาจารวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น อาชีววิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น ภิกฺขุํภิกฺขูหิ เภเทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น คิหิทฺธชํ ธาเรติ, น ติตฺถิยทฺธชํ ธาเรติ, น ติตฺถิเย เสวติ, ภิกฺขู เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขายสิกฺขติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตเตฺตน ภิกฺขุนา สทฺธึ เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วสติ, น เอกจฺฉเนฺน อนาวาเส วสติ, น เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วา อนาวาเส วา วสติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาติ, น ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ อาสาเทติ อโนฺต วา พหิ วา – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกเมฺม

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๕๕. ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตน, ภิกฺขเว, ฉเนฺนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ฉโนฺน ภิกฺขุ สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติ ฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ฉโนฺน ภิกฺขุ สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ฉโนฺน ภิกฺขุ สเงฺฆน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ปฏิปฺปสฺสทฺธํ สเงฺฆน ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อทสฺสเน, อุเกฺขปนียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุเกฺขปนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียกมฺมํ

๕๖. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ฉนฺโน อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา ฉนฺโน อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุ’’นฺติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุ’’นฺติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา – ‘‘อนนุจฺฉวิกํ…เป.… กถญฺหิ นาม โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุํฯ เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา…เป.… ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – เตน หิ, ภิกฺขเว, สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรตุ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํ – ปฐมํ ฉนฺโน ภิกฺขุ โจเทตพฺโพ, โจเทตฺวา สาเรตพฺโพ, สาเรตฺวา อาปตฺตึ อาโรเปตพฺโพ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุํฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุํฯ สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – อสมฺโภคํ สงฺเฆน, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ อยํ ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปฏิกาตุํฯ สงฺโฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – อสมฺโภคํ สงฺเฆน, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สงฺเฆน ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ – อสมฺโภคํ สงฺเฆนฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

‘‘อาวาสปรมฺปรญฺจ , ภิกฺขเว, สํสถ – ‘ฉนฺโน ภิกฺขุ, สงฺเฆน อาปตฺติยา [ฉนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺติยา (สี. ก.)] อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมกโต – อสมฺโภคํ สงฺเฆนา’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๕๗. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม, อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุรูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป…. อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป…. อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป….เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุรูปสนฺตญฺจฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียกเมฺม

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๕๘. ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป…. สมฺมุขา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป.…อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ธเมฺมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตํ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียกเมฺม

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ

๕๙. [ปริ. ๓๒๓] ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺเฆ อธิกรณการโก; พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย ฯ อธิสีเล สีลวิปนฺโน โหติ, อชฺฌาจาเร อาจารวิปนฺโน โหติ, อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปนฺโน โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ติณฺณํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺเฆ อธิกรณการโก; เอโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; เอโก คิหิสํสฏฺโฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสคฺเคหิ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก อธิสีเล สีลวิปนฺโนโหติ, เอโก อชฺฌาจาเร อาจารวิปนฺโน โหติ, เอโก อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปนฺโน โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สงฺโฆ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม อุกฺเขปนียกมฺม

อากงฺขมานฉกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

เตจตฺตาลีสวตฺตํ

๖๐. ‘‘อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม อุเกฺขปนียกมฺมกเตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฏฺฐาเปต โพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติ ยา สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพาฯ น ปก ตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ, ปจฺจุฏฺฐานํ, อญฺชลิกมฺมํ, สามีจิกมฺมํ, อาสนาภิหาโร, เสยฺยาภิหาโร, ปาโททกํ ปาทปีฐํ, ปาทกถลิกํ, ปตฺตจีวรปฺปฏิคฺคหณํ, นหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ สาทิตพฺพํฯ น ปกต โตฺต ภิกฺขุ สีลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ , น อาจารวิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น อาชีววิปตฺติยา อนุทฺธํเสตโพฺพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เภเทตโพฺพฯ น คิหิทฺธโช ธาเรตโพฺพ, น ติตฺถิยทฺธโช ธาเรตโพฺพ, น ติตฺถิยา เสวิตพฺพา; ภิกฺขู เสวิตพฺพา, ภิกฺขุสิกฺขาย สิกฺขิตพฺพํฯ น ปกตเตฺตน ภิกฺขุนา สทฺธึ เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺฉเนฺน อนาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาตพฺพํ, น ปกตโตฺต ภิกฺขุ อาสาเทตโพฺพ อโนฺต วา พหิ วาฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปส โถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ, น โอ กาโส กาเรตโพฺพ, น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชตพฺพ’’นฺติฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียกเมฺม

เตจตฺตาลีสวตฺตํ นิฏฺฐิตํฯ

๖๑. อถ โข สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ อกาสิ – อส โมฺภคํ สเงฺฆนฯ โส สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมกโต ตมฺหา อาวาสา อญฺญํ อาวาสํ อคมาสิฯ ตตฺถ ภิกฺขู เนว อภิวาเทสุํ, น ปจฺจุเฏฺฐสุํ, น อญฺชลิกมฺมํ น สามีจิกมฺมํ อกํสุ, น สกฺกรึสุ, น ครุํ กรึสุ, น มาเนสุํ, น ปูเชสุํฯ โส ภิกฺขูหิ อสกฺกริยมาโน อครุกริยมาโน อมานิยมาโน อปูชิยมาโน อสกฺการปกโต ตมฺหาปิ อาวาสา อญฺญํ อาวาสํอคมาสิฯ ตตฺถปิ ภิกฺขู เนว อภิวาเท สุํ, น ปจฺจุเฏฺฐสุํ, น อญฺชลิกมฺมํ น สามีจิกมฺมํ อกํสุ, น สกฺกรึสุ, น ครุํ กรึสุ, น มาเนสุํ, น ปูเชสุํฯ โส ภิกฺขูหิ อสกฺกริยมาโน อครุกริยมาโน อมานิยมาโน อปูชิยมาโน อสกฺการปกโต ตมฺหาปิ อา วาสา อญฺญํ อาวาสํ อคมาสิฯ ตตฺถปิ ภิกฺขู เนว อภิวาเทสุํ, น ปจฺจุเฏฺฐสุํ, น อญฺชลิกมฺมํ น สามีจิ กมฺมํ อกํสุ, น สกฺกรึสุ, น ครุํ กรึสุ, น มาเนสุํ, น ปูเชสุํฯ โส ภิกฺขูหิ อสกฺกริยมาโน อครุกริยมาโน อมานิยมาโน อปูชิยมาโน อสกฺการปกโต ปุนเทว โกสมฺพึ ปจฺจาคญฺฉิฯ โส สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ – ‘‘อหํ, อาวุโส, สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.…ฯ ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ

๖๒. ‘‘ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, องฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนี ยกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวา

ทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ…เป.… ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ, ปจฺจุฏฺฐานํ, อญฺชลิกมฺมํ, สามีจิกมฺมํ, อาสนาภิหารํ สาทิยติ…เป.… ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน เสยฺยาภิหารํ, ปาโททกํ ปาทปีฐํ, ปาทกถลิกํ, ปตฺตจีวรปฺปฏิคฺคหณํ, นหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ สาทิยติ…เป.… ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ สีลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, อาจารวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, อาชีววิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, ภิกฺขุํ ภิกฺขูหิ เภเทติ…เป.… คิหิทฺธชํ ธาเรติ, ติตฺถิยทฺธชํ ธาเรติ, ติตฺถิเย เสวติ, ภิกฺขู น เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขาย น สิกฺขติ…เป.… ปกตเตฺตน ภิกฺขุนา สทฺธึ เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วสติ, เอกจฺฉเนฺน อนาวาเส วสติ, เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วา อนาวาเส วา วสติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา น วุฏฺฐาติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ อาสาเทติ อโนฺต วา พหิ วา – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม , อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียกเมฺม

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ

๖๓. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ…เป.… น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ, ปจฺจุฏฺฐานํ, อญฺชลิกมฺมํ, สามีจิกมฺมํ, อาสนาภิหารํ สาทิยติ…เป.… น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน เสยฺยาภิหารํ, ปาโททกํ ปาทปีฐํ, ปาทกถลิกํ, ปตฺตจีวรปฺปฏิคฺคหณํ, นหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ สาทิยติ…เป.… น ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ สีลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น อาจารวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนุทฺธํเสติ, น อาชีววิปตฺติยา อนุ

ทฺธํเสติ, น ภิกฺขุํ ภิกฺขูหิ เภเทติ…เป…. น คิหิทฺธชํ ธาเรติ, น ติตฺถิยทฺธชํ ธาเรติ, น ติตฺถิเย เสวติ, ภิกฺขู เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขาย สิกฺขติ…เป…. น ปกตตฺตน ภิกฺขุนา สทฺธึ เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วสติ, น เอกจฺฉเนฺน อนาวาเส วสติ, น เอกจฺฉเนฺน อาวาเส วา อนาวาเส วา วสติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาติ, น ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ อาสาเทติ อโนฺต วา พหิ วา – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อฏฺฐหิ , ภิกฺขเว, องฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียกเมฺม

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๖๔. ‘‘เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตน ภิกฺขเว, ฉเนฺนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ฉโนฺน ภิกฺขุ สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน , อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ฉโนฺน ภิกฺขุ สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิเอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ฉโนฺน ภิกฺขุ สเงฺฆน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธึ ยาจติฯ สโงฺฆ ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ

ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

“ปฏิปฺปสฺสทฺธํ สงฺเฆน ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม, อุเกฺขปนียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี”ติฯ

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺม อุเกฺขปนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกมฺมํ

๖๕. [อิทํ วตฺถุ ปาจิ. ๔๑๗; ม. นิ. ๒๓๔ อาทโย] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อริฏฺฐสฺส นาม ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส [คนฺธพาธิปุพฺพสฺส (ก.)] เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ โหติ – “ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา”ติฯ อโสฺสสุํ โข สมฺพหุลา ภิกฺขู อริฏฺฐสฺส นาม กิร ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ – “ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา”ติฯ อถ โข เต ภิกฺขู เยน อริโฏฺฐ ภิกฺขุ คทฺธพาธิปุโพฺพ เตนุปสงฺกมิํสุฯ อุปสงฺกมิตฺวา อริฏฺฐํ ภิกฺขุํ คทฺธพาธิปุพฺพํ เอตทโวจุํ – “สจฺจํ กิร เต, อาวุโส อริฏฺฐ, เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ – ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา”ติ? “เอวํพฺยา โข อหํ, อาวุโส, ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา”ติฯ

“มาวุโส อริฏฺฐ, เอวํ อวจฯ มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิฯ น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ [อพฺภาจิกฺขนํ (ก.)]ฯ น หิ ภควา เอวํ วเทยฺยฯ อเนกปริยาเยนาวุโส อริฏฺฐ, อนฺตรายิกา ธมฺมา อนฺตรายิกา วุตฺตา ภควตาฯ อลญฺจ ปน เต ปฏิเสวโต อนฺตรายายฯ อปฺปสฺสาทา กามา วุตฺตา ภควตา, พหุทุกฺขา พหุปายาสา [พหูปายาสา (สี. สฺยา.)], อาทีนโว เอตฺถ ภิโยฺยฯ อฏฺฐิกงฺกลูปมา กามา วุตฺตา ภควตา, พหุทุกฺขา พหูปายาสา, อาทีนโว เอตฺถ ภิโยฺยฯ มํสเปสูปมา กามา วุตฺตา ภควตา…เป.… ติณุกฺกูปมา กามา วุตฺตา ภควตา…เป.… องฺคารกาสูปมา กามา วุตฺตา ภควตา… สุปินกูปมา กามา วุตฺตา ภควตา… ยาจิตกูปมา กามา วุตฺตา ภควตา… รุกฺขผลูปมา กามา วุตฺตา ภควตา… อสิสูนูปมา กามา วุตฺตา ภควตา… สตฺติสูลูปมา กามา วุตฺตา ภควตา… สปฺปสิรูปมา กามา วุตฺตา ภควตา, พหุทุกฺขา พหูปายาสา, อาทีนโว เอตฺถ ภิโยฺย”ติฯ

เอวมฺปิ โข อริโฏฺฐ ภิกฺขุ คทฺธพาธิปุโพฺพ เตหิ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ตํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ ถามสา ปรามาสา อภินิวิสฺส โวหรติ – “เอวํพฺยา โข อหํ, อาวุโส, ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา”ติฯ ยโต จ โข เต ภิกฺขู นาสกฺขิํสุ อริฏฺฐํ ภิกฺขุํ คทฺธพาธิปุพฺพํ เอตสฺมา ปาปกา ทิฏฺฐิคตา วิเวเจตุํ, อถ โข เต ภิกฺขู เยน ภควา เตนุปสงฺกมิํสุ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อริฏฺฐํ ภิกฺขุํ คทฺธพาธิปุพฺพํ ปฏิปุจฺฉิ – “สจฺจํ กิร เต, อริฏฺฐ, เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ – ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ

ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา’’ติ? ‘‘เอวํพฺยา โข อหํ, ภนฺเต, ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายา’’ติฯ

‘‘กสฺส นุ โข นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, มยา เอวํ ธมฺมํ เทสิตํ อาชานาสิ? นนุ มยา, โมฆปุริส, อเนกปริยาเยน อนฺตรายิกา ธมฺมา อนฺตรายิกา วุตฺตา? อลญฺจ ปน เต ปฏิเสวโต อนฺตรายายฯ อปฺปสฺสาทา กามา วุตฺตา มยา, พหุทุกฺขา พหุปายาสา, อาทีนโว เอตฺถ ภิโยฺยฯ อฏฺฐิกงฺกลูปมา กามา วุตฺตา มยา, พหุทุกฺขา พหุปายาสา, อาทีนโว เอตฺถ ภิโยฺยฯ มํสเปสูปมา กามา วุตฺตา มยา…เป…. ติณุกฺกูปมา กามา วุตฺตา มยา… องฺคารกาสูปมา กามา วุตฺตา มยา… สุปินกูปมา กามา วุตฺตา มยา…เป…. ยาจิตกูปมา กามา วุตฺตา มยา… รุกฺขผลูปมา กามา วุตฺตา มยา… อสิสูนูปมา กามา วุตฺตามยา… สตฺติสูลูปมา กามา วุตฺตา มยา… สปฺปสิรูปมา กามา วุตฺตา มยา, พหุทุกฺขา พหุปายาสา, อาทีนโว เอตฺถ ภิโยฺยฯ อถ จ ปน ตฺวํ, โมฆปุริส, อตฺตนา ทุคฺคหิเตน [ทุคฺคหิเตน ทิฏฺฐิคเตน (สฺยา.)] อเมฺห เจว อพฺภาจิกฺขสิ, อตฺตานญฺจ ขณสิ , พหุญฺจ อปุญฺญํ ปสวสิฯ ตญฺหิ เต, โมฆปุริส, ภวิสฺสติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขายฯ เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. วิครหิตฺวา…เป…. ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กโรตุ – อสโมฺภคํ สเงฺฆนฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว กาตพฺพํ – ปฐมํ อริโฎฺฐ ภิกฺขุ โจเทตโพฺพ, โจเทตฺวา สาเรตโพฺพ, สาเรตฺวา อาปตฺติํ อาโรเปตโพฺพ, อาปตฺติํ อาโรเปตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๖๖. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํอุปฺปนฺนํ – ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติฯ โส ตํ ทิฏฺฐิํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺย – อสโมฺภคํ สเงฺฆนฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ – ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติฯ โส ตํ ทิฏฺฐิํ น ปฏินิสฺสชฺชติ ฯ สโงฺฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กโรติ – อสโมฺภคํ สเงฺฆนฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – อสโมฺภคํ สเงฺฆน, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ อุปฺปนฺนํ – ตถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ ยถา เยเม อนฺตรายิกา ธมฺมา วุตฺตา ภควตา เต ปฏิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติฯ โส ตํ ทิฏฺฐิํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สโงฺฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กโรติ – อสโมฺภคํสเงฺฆนฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียสฺส กมฺมสฺส กรณํ – อสโมฺภคํ สเงฺฆน, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘กตํ สเงฺฆน อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุกฺเขปนียกมฺมํ – อสโมฺภคํ สเงฺฆนฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

‘‘อาวาสปรมฺปรญฺจ, ภิกฺขเว, สํสถ – ‘อริโฏฺฐ ภิกฺขุ คทฺธพาธิปุโพฺพ, สเงฺฆน ปาปิกาย [คทฺธพาธิปุโพฺพ ปาปิกาย (สี. ก.)]ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค , อุเกฺขปนียกมฺมกโต – อสโมฺภคํ สเงฺฆนา’’’ติฯ

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๖๗. ‘‘ตีหิ, ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป.… อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป.… อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อปฺปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อปฺปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.…อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ…เป.… อาปตฺตึ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธเมฺมน กตํ โหติ, วเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว , ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, อวินยกมฺมญฺจ, ทุวูปสนฺตญฺจฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกเมฺม

อธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ

๖๘. ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ สมฺมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺญาย กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สุวูปสนฺตญฺจฯ อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ…เป.… โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ

โหติ, อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ…เป…. สมฺมุขา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. ปฏิญฺญาย กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํโหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. โจเทตฺวา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. สาเรตฺวา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ…เป…. อาปตฺตึ อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมเคฺคน กตํ โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตํ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺจ โหติ, วินยกมฺมญฺจ, สฺวูปสนฺตญฺจฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกเมฺม

ธมฺมกมฺมทฺวาทสกํ นิฏฺฐิตํฯ

อากงฺขมานฉกฺกํ

๖๙. [ปริ. ๓๒๓] ‘‘ตีหิ , ภิกฺขเว, อเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน ; คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ , ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, อชฺฌาจาเร อาจารวิปโนฺน โหติ, อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ตีหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘ติณฺณํ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สเงฺฆ อธิกรณการโก; เอโก พาโล โหติ อพฺยโตฺต อาปตฺติพหุโล อนปทาโน; เอโก คิหิสํสโฏฺฐ วิหรติ อนนุโลมิเกหิ คิหิสํสเคฺคหิ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺกมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก อธิสีเล สีลวิปโนฺน โหติ, เอโก อชฺฌาจาเร อาจารวิป

โนฺน โหติ, เอโก อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปโนฺน โหติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว , ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

‘‘อปเรสมฺปิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ – อิเมสํ โข, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ภิกฺขูนํ, อากงฺขมาโน สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กเรยฺยฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเค อุเกฺขปนียกเมฺม

อากงฺขมานฉกฺกํ นิฏฺฐิตํฯ

เตจตฺตาลีสวตฺตํ

๗๐. ‘‘ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกมฺมกเตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํฯ ตตฺรายํ สมฺมาวตฺตนา – น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตโพฺพ, น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตโพฺพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทิตพฺพาฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรา; กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพา…เป.… น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโถ ฐเปตโพฺพ, น ปวารณา ฐเปตพฺพา, น สวจนียํ กาตพฺพํ, น อนุวาโท ปฏฺฐเปตโพฺพ, น โอกาโส กาเรตโพฺพ, น โจเทตโพฺพ, น สาเรตโพฺพ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชตพฺพ’’นฺติฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกเมฺม

เตจตฺตาลีสวตฺตํ นิฏฺฐิตํฯ

๗๑. อถ โข สโงฺฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คทฺธพาธิปุพฺพสฺส, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ อกาสิ – อสโมฺภคํ สเงฺฆนฯ โส สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมกโต วิพฺภมิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อริโฏฺฐ ภิกฺขุ คทฺธพาธิปุโพฺพ สเงฺฆน , ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมกโต วิพฺภมิสฺสตี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, อริโฏฺฐภิกฺขุ คทฺธพาธิปุโพฺพ สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมกโต วิพฺภมตี’’ติ [วิพฺภมีติ (สี. ก.)]? ‘‘สจฺจํภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา – ‘‘อननุจฺฉวิกํ…เป.… กถญฺหิ นาม โส, ภิกฺขเว, โมฆปุริโส สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมกโต วิพฺภมิสฺสติ? เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา…เป.… ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตุฯ

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ

๗๒. ‘‘ปญฺจหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเค, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

[ปริ. ๔๒๐]‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํ…เป.… ฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, ปวารณํ ฐเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ , ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุเกฺขปนียกเมฺม

นปฺปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ

๗๓. ‘‘ปญฺจหิ , ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุตึ สาทิยติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุนิโย น โอวทติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ

‘‘อปเรหิปิ, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ ยาย อาปตฺติยา สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ กตํ โหติ ตํ อาปตฺตึ น อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ , ตโต วา ปาปิฏฺฐตรํ; กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ – อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํ…เป.…ฯ

‘‘อฏฺฐหิ, ภิกฺขเว, องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค, อุเกฺขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ ฐเปติ, น ปวารณํ ฐเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขูหิ สมฺปโยเชติ –

อิเมหิ โข, ภิกฺขเว, อฏฺฐหงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํ''ฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺม

ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพเตจตฺตาลีสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๗๔. ''เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ปฏิปฺปสฺสเมฺภตพฺพํฯ เตน, ภิกฺขเว, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมกเตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – 'อหํ, ภนฺเต, สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจามี'ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค , อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ – สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สเงฺฆน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสเมฺภติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''ปฏิปฺปสฺสทฺธํสเงฺฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค, อุกฺเขปนียกมฺมํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

กมฺมกฺขนฺธโก ปฐโมฯ

อิมมฺหิ ขนฺธเก วตฺถู สตฺตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ปณฺฑุโลหิตกา ภิกฺขู, สยํ ภณฺฑนการกา;
ตาทิเส อุปสงฺกมฺม, อุสฺสหึสุ จ ภณฺฑเนฯ

อนุปฺปนฺนาปิ ชายนฺติ [อนุปฺปนฺนานิ ชายนฺติ (สี. สฺยา.)], อุปฺปนฺนานิปิ วฑฺฒเร [อุปฺปนฺนานิ ปวฑฺฒเร (สี.), อุปฺปนฺนาปิ ปวฑฺฒนฺติ (ก.)];
อปฺปิจฺฉา เปสลา ภิกฺขู, อุชฺฌายนฺติ ปทสฺสโต [ปรีสโต (สฺยา.), ปรสฺสโต (สี.)]ฯ

สทฺธมฺมฏฺฐิติโก พุทฺโธ, สยมฺภู อคฺคปุคฺคโล;
อาณาเปสิ ตชฺชนียกมฺมํ สาวตฺถิยํ ชิโนฯ

อสมฺมุขาปฺปฏิปุจฺฉาปฺปฏิญฺญายกตญฺจ ยํ;
อนาปตฺติ อเทสเน, เทสิตาย กตญฺจ ยํฯ

อโจเทตฺวา อสาเรตฺวา, อนาโรเปตฺวา จ ยํ กตํ;
อสมฺมุขา อธเมฺมน, วเคฺคน จาปิ [วเคฺคนาปิ จ (สี. สฺยา.)]ยํ กตํฯ

อปฺปฏิปุจฺฉา อธเมฺมน, ปุน วเคฺคน [วเคฺคนาปิ จ (สี. สฺยา.)]ยํ กตํ;
อปฺปฏิญฺญาย อธเมฺมน, วเคฺคน จาปิ [วเคฺคนาปิ จ (สี. สฺยา.)]ยํ กตํฯ

อนาปตฺติ [อนาปตฺติยา (สี. สฺยา.)]อธเมฺมน, วเคฺคน
จาปิ [วเคฺคนาปิ จ (สี. สฺยา.)] ยํ กตํฯ

อเทสนาคามินิยา, อธมฺมวคฺคเมว จฯ

เทสิตายอธเมฺมน, วเคฺคนาปิ ตเถว จ;
อโจเทตฺวาอธเมฺมน, วเคฺคนาปิ ตเถว จฯ

อสาเรตฺวา อธเมฺมน, วเคฺคนาปิ ตเถว จ;
อนาโรเปตฺวา อธเมฺมน, วเคฺคนาปิ ตเถว จฯ

กณฺหวารนเยเนว, สุกฺกวารํ วิชานิยา;
สโงฺฆ อากงฺขมาโน จ ยสฺส ตชฺชนิยํ กเรฯ

ภณฺฑนํ พาโล สํสโฏฺฐ, อธิสีเล อชฺฌาจาเร;
อติทิฏฺฐิวิปนฺนสฺส, สโงฺฆ ตชฺชนิยํ กเรฯ

พุทฺธธมฺมสฺสสงฺฆสฺส, อวณฺณํ โย จ ภาสติ;
ติณฺณนฺนมฺปิ จ ภิกฺขูนํ, สโงฺฆ ตชฺชนิยํ กเรฯ

ภณฺฑนํ การโก เอโก, พาโล สํสคฺคนิสฺสิโต;
อธิสีเล อชฺฌาจาเร, ตเถว อติทิฎฺฐิยาฯ

พุทฺธธมฺมสฺส สงฺฆสฺส, อวณฺณํ โย จ ภาสติ;
ตชฺชนียกมฺมกโต, เอวํ สมฺมานุวตฺตนาฯ

อุปสมฺปทนิสฺสยา, สามเณรํ อุปฎฺฐนา;
โอวาทสมฺมเตนาปิ, น กเร ตชฺชนีกโตฯ

นาปเชฺช ตญฺจ อาปตฺติํ, ตาทิสญฺจ ตโต ปรํ;
กมฺมญฺจ กมฺมิเก จาปิ, น ครเห ตถาวิโธฯ

อุโปสถํ ปวารณํ, ปกตตฺตสฺส นฎฺฐเป;
สวจนิํ [น สวจนิยํ (สี. สฺยา.)]อนุวาโท, โอกาโส โจทเนน จฯ

สารณํสมฺปโยคญฺจ, น กเรยฺย ตถาวิโธ;
อุปสมฺปทนิสฺสยา, สามเณรํ อุปฎฺฐนาฯ

โอวาทสมฺมเตนาปิ, ปญฺจหเงฺคหิ [ปญฺจอโงฺค (ก.)] น สมฺมติ;
ตญฺจาปชฺชติ อาปตฺติํ, ตาทิสญฺจ ตโต ปรํฯ

กมฺมญฺจ กมฺมิเก จาปิ, ครหนฺต น สมฺมติ;
อุโปสถํ ปวารณํ, สวจนียา จ โนวาโทฯ

โอกาโส โจทนเญฺจว, สารณา สมฺปโยชนา;
อิเมหฎฺฐเงฺคหิ โย ยุโตฺต, ตชฺชนานุปสมฺมติฯ

กณฺหวารนเยเนว, สุกฺกวารํ วิชานิยา;
พาโล อาปตฺติพหุโล, สํสโฎฺฐปิ จ เสยฺยโสฯ

นิยสฺสกมฺมํ สมฺพุโทฺธ, อาณาเปสิ มหามุนิ;
กีฎาคิริสฺมิํ เทฺว ภิกฺขู, อสฺสชิปุนพฺพสุกาฯ

อนาจารญฺจ วิวิธํ, อาจริํสุ อสญฺญตา;
ปพฺพาชนียํ สมฺพุโทฺธ, กมฺมํ สาวตฺถิยํ ชิโน;
มจฺฉิกาสเณฺฑ สุธโมฺม, จิตฺตสฺสาวาสิโก อหุฯ

ชาติวาเทน ขุํเสติ, สุธโมฺม จิตฺตุปาสกํ;
ปฎิสารณียกมฺมํ, อาณาเปสิ ตถาคโตฯ

โกสมฺพิยํ ฉนฺนํ ภิกฺขุํ, นิจฺฉนฺตาปตฺตึ ปสฺสิตุํ;
อทสฺสเนอุกฺขิปิตุํ, อาณาเปสิ ชินุตฺตโมฯ

ฉโนฺน ตํเยว อาปตฺตึ, ปฏิกาตุํ น อิจฺฉติ;
อุเกฺขปนาปฺปฏิกเมฺม, อาณาเปสิ วินายโกฯ

ปาปทิฏฺฐิอริฏฺฐสฺส, อาสิ อญฺญาณนิสฺสิตา;
ทิฏฺฐิยาปฺปฏินิสฺสเคฺค [ทิฏฺฐิอปฺปฏินิสฺสเคฺค (ก.)], อุเกฺขปํ ชินภาสิตํฯ

นิยสฺสกมฺมํ ปพฺพชฺชํ [ปพฺพาชํ (ก.)], ตเถว ปฏิสารณี;
อทสฺสนาปฺปฏิกเมฺม , อนิสฺสเคฺค จ ทิฏฺฐิยาฯ

ทวานาจารูปฆาติ, มิจฺฉาอาชีวเมว จ;
ปพฺพาชนียกมฺมมฺหิ, อติเรกปทา อิเมฯ

อลาภาวณฺณา เทฺว ปญฺจ, เทฺว ปญฺจกาติ นามกา [เทฺว ปญฺจโกติ นามโก (ก.)];
ปฏิสารณียกมฺมมฺหิ, อติเรกปทา อิเมฯ

ตชฺชนียํ นิยสฺสญฺจ, ทุเว กมฺมาปิ สาทิสา [กเมฺมสฺ สทิสํ (ก.)];
ปพฺพชฺชา [ปพฺพาชา (ก.)]ปฏิสารี จ, อตฺถิ ปทาติริตฺตตาฯ

ตโย อุเกฺขปนา กมฺมา, สทิสา เต วิภตฺติโต;
ตชฺชนียนเยนาปิ, เสสกมฺมํ วิชานิยาติฯ

กมฺมกฺขนฺธกํ นิฏฺฐิตํฯ